

Dit is een uitgave van het Universitair Netwerk Ouderenzorg van Amsterdam UMC, locatie VU medisch centrum (UNO-VUmc).
Aan- of afmelden voor de UNO-Update kan via uno@vumc.nl

Euthanasie bij dementie:
Thirteen reasons why NOT

Pagina 2 >

Ervaringsverhaal:
Jonathan Zijp, 180 graden
rond?

Pagina 4 >

12 dec. UNO-Symposium
over zorgtechnologie

Pagina 5 >

Voorwoord

Wat gebeurt er veel binnen UNO-VUmc! Dat bedachten wij ons met het samenstellen van deze najaars Update. Want voor je ligt een nieuwsbrief met uiteenlopende onderwerpen. Zo vertellen we je graag over het Zoek het Uit congres op 7 november waarin wij samenwerken met Vilans. Lezen we over een specialist ouderengeneeskunde in opleiding die zich door het UNO verplaatst en zo alles te weten komt over UPCARE én lezen we het standpunt van Cees Hertogh in antwoord op de rechtszaak die onlangs plaatsvond inzake euthanasie op een vrouw met gevorderde dementie enkele jaren geleden. Tot slot trakteren we je nog op het aanstekelijke enthousiasme van collega zorgprofessionals die we tijdens het UNO-Symposium op film hebben vastgelegd. Veel leesplezier!

Zoek het Uit congres

Samen met Vilans organiseren wij op 7 november in Apeldoorn het regiocongres 'Zoek het Uit'. Een congres waarmee we kennis in de ouderen- en de gehandicaptenzorg beter vindbaar en toepasbaar willen maken. En we stil staan bij de vraag: hoe brengen we praktijk en wetenschap in de langdurige zorg dicht bij elkaar? Wat heb je daaraan? En hoe doe je dat dan?

Tijdens diverse workshops krijg je een kijkje in hoe onderzoek en praktijk met elkaar zijn verbonden. Leer bijvoorbeeld hoe je systematisch met onbegrepen gedrag kunt omgaan middels de GRIP-methode, hoe onderzoek bij kan dragen aan het aanpakken van antibioticaresistentie en nog veel meer.

Het volledige programma is inmiddels bekend en staat online. **Schrijf je nu alvast in**, zodat je verzekerd bent van een plek.

Voor wie?

Het congres is bedoeld voor zorgprofessionals, ook van buiten het UNO-netwerk, geïnteresseerd in de kennisinfrastructuur voor de ouderen- en gehandicaptenzorg. Accreditatie is aangevraagd bij de V&VN.

Schrijf je in

Euthanasie bij dementie: Thirteen reasons why NOT

Blog Cees Hertogh

In Nederland staat voor het eerst sinds de legalisering van euthanasie een arts voor de strafrechter op beschuldiging van moord wegens het doden van een wilsonbekwame patiënt met dementie op grond van een schriftelijke wilsverklaring. Zij bracht in praktijk, wat sinds de aanvaarding van de wet als mogelijk scenario opgesloten lag in deze onevenwichtige wettelijke regeling.

Cees Hertogh verbaasde zich over de gang van zaken en schreef er een blog over.

Waarom is die wet onevenwichtig? Dat heeft alles te maken met de wilsverklaring. Alle in de praktijk gegroeide ethische normen inzake zorgvuldige euthanasie stoelen namelijk op communicatie en een wederkerige relatie tussen arts en patiënt. Met de wettelijke vastlegging van die normen had de wetgever in 2002 kunnen volstaan, maar toenmalig D66 minister Els Borst wilde ook de mogelijkheid creëren om euthanasie mogelijk te maken op basis van een schriftelijke wilsverklaring. Zo'n wilsverklaring geldt echter pas als zinvolle communicatie niet meer mogelijk is en daar ligt meteen de spanning met de op communicatie en wederkerigheid stoelende normen voor euthanasie. De wilsverklaring is daarmee van meet af aan een weeffout in de verder uiterst zorgvuldig ontwikkelde normen voor verantwoorde euthanasie. Want wat laat je nu prevaleren? De wilsverklaring of de waarden van communicatie en wederkerigheid?

[Lees de blog van Professor Dr. Cees Hertogh Euthanasie bij dementie: thirteen reasons why NOT.](#)

Ontwikkelpraktijk van start

Om wetenschap en praktijk nog beter op elkaar te laten aansluiten, startte het UNO-VUmc dit jaar de 'Ontwikkelpraktijk': een intensieve vorm van samenwerking tussen het UNO-VUmc en twee tot vier lidorganisaties die samen met een gepromoveerd onderzoeker onderzoek ontwikkelen én uitvoeren. De eerste aangesloten organisaties zijn Naarderheem (Vivium), GRZ Plus en Zonnehuisgroep Amstelland. Samen maken we stappen om intensief te werken aan onderzoek binnen de geriatrische revalidatie.

Anouk van Loon, die als onderzoeker vanuit UNO-VUmc betrokken is bij de ontwikkelpraktijk, vertelt ons kort hoe het er nu voor staat. "De ontwikkelpraktijk zal twee thema's gaan onderzoeken. Het eerste is Kwaliteit van GRZ: Want wat is kwaliteit? Hoe bereiken we dat precies,

wat hebben we er voor nodig en wanneer zijn wij óf de cliënt tevreden? Het tweede thema is Ambulantisering. Daarin gaan we onderzoeken hoe we revalidatie buiten de klinische GRZ-setting precies vorm geven. Wat is daar voor nodig en wanneer kunnen we het als een succes voor de cliënt beschouwen?

Nadat we de thema's hadden vastgesteld, zijn we bij elkaar gekomen om op zoek te gaan naar een passende en concrete inhoud en hebben we gerichtere onderzoeklijnen uitgezet. Over de volgende ontwikkelingen houden we je op de hoogte via een van onze nieuwsbrieven." Mocht je tot die tijd vragen hebben over de ontwikkelpraktijk, aarzel dan niet op contact op te nemen met [Anouk van Loon](#).

Update vanuit de themagroepen

Themagroep Organisatie van Zorg

1 Een aantal themagroep leden heeft een artikel gepubliceerd in het **Tijdschrift voor Ouderengeneeskunde**, over de ontwikkeling van de **factsheet** van de vele initiatieven die er zijn op het gebied van antibioticaresistentie in de langdurige zorg.

2 De afgelopen jaren stonden in de themagroep twee onderwerpen centraal: 'eerste lijn' en 'antibioticaresistentie'. Op deze gebieden is veel bereikt: er is een enquête gedaan, een onderzoek uitgevoerd, er zijn twee artikelen geschreven en twee factsheets ontwikkeld. Daarom is door de themagroep leden besloten dat het tijd is voor iets nieuws! De komende tijd inventariseren we nieuwe 'organisatie van zorg' vragen die ons bezig houden, om daar vervolgens mee aan de slag te gaan.

Themagroep Goede zorg voor mensen met hersenaandoeningen

1 We zijn blij met Ineke Gerridzen, specialist ouderengeneeskunde werkzaam bij Atlant, die bereid is om naast Toine Duijf de themagroep te trekken. Ineke is zelf in de afrondende fase van haar promotieonderzoek naar het functioneren en de kenmerken van Korsakov patiënten die in Nederlandse verpleeghuizen verblijven. Binnen onze themagroep zullen we haar publicaties natuurlijk blijven volgen.

2 Binnen de subgroep 'vrijheid & veiligheid' is geoefend met het 'wegingskader' dat ontwikkeld is in het kader van de aanstaande wet 'Zorg en Dwang' en dat zich richt op het meewegen van het perspectief van de cliënt bij het inzetten van onvrijwillige zorg.

De eerste ervaringen met het wegingskader laten zien dat je toch dieper ingaat op de beleving van de bewoner en dat er vragen worden gesteld die van belang zijn, maar die eerder niet gesteld werden. We verwachten in het laatste deel van 2019 of het begin van 2020 het wegingskader verder te kunnen aanpassen voor definitief gebruik in de instellingen.

Themagroep Goede zorg voor revalidanten

1 De themagroep revalidatie houdt zich bezig met drie thema's: het eerste thema is het vaststellen en evalueren van revalidatiedoelen samen met de revalidant. Er zijn hiervoor al aanbevelingen opgesteld en momenteel wordt gewerkt aan een implementatiepakket en scholing om deze aanbevelingen toe te passen.

2 Een tweede thema is de bruikbaarheid van de 'Backhome' steuntaken lijst bij het voorbereiden van ontslag van de revalidant. Deze is ontwikkeld in het Leidse netwerk (UNC-ZH) en op effectiviteit onderzocht door Marije Holstege. Binnen de themagroep wordt nu beoordeeld op welke manier deze steuntakenlijst kan worden toegepast in de praktijk.

3 Tenslotte wisselen leden van de themagroep good practices uit, zoals recent de inzet van GRZ-coördinatoren bij Amstelring. Deze GRZ-coördinatoren hebben als belangrijke taak te sturen op behandelintensiteit en ligduur. Een ander voorbeeld van een good practice is de manier waarop binnen AxionContinu afspraken zijn gemaakt over behandeling op zaterdag en doordeweekse feestdagen.

FIT4FRAIL

Het FIT4FRAIL-project bestaat uit verschillende onderdelen. In 2018 en 2019 hebben we samen met medewerkers van dertien verpleeghuizen het effect van de huidige revalidatie op kracht en conditie (fysieke fitheid) onderzocht. Op dit moment lopen er twee deelonderzoeken. Ten eerste een literatuurstudie om na te gaan wat er al bekend is over het trainen van fysieke fitheid bij kwetsbare ouderen. Daarnaast zijn we in drie verpleeghuizen interviews aan het afnemen. Met deze interviews willen we in kaart brengen welke factoren kunnen helpen of juist tegenwerken om goed te bewegen en te trainen. Hierbij willen wij graag weten hoe patiënten, hun mantelzorgers en zorgmedewerkers hier tegenaan kijken. Deze interviews zullen worden aangevuld met focusgroepen om ook andere disciplines aan het woord te laten. Onderzoeker voor FIT4FRAIL is Dennis Visser.

Ervaringsverhaal: Jonathan Zijp, 180 graden rond?

Sinds enkele weken voert Jonathan Zijp, specialist ouderengeneeskunde in opleiding, een wetenschappelijke stage binnen het UPCARE onderzoek (UPCARE onderzoekt de effectiviteit van de inzet van de CRP-sneltest bij lage luchtweginfecties). Wat dreef Jonathan om het UNO te benaderen voor deze wetenschappelijke stage?

“Ik heb nogal een breed interesse gebied ja. Er is ook zoveel gaande binnen de ouderenzorg en ik vind het interessant, maar eigenlijk ook noodzakelijk, om zorg gerelateerde aspecten vanuit zoveel mogelijk kanten te bekijken. Zo werkte ik eerder in het ziekenhuis bij de afdeling neurologie, vervolgens als arts in de huisartsenpraktijk en daarna als medisch adviseur bij het ClZ voor medische beoordeling van aanvragen langdurige zorg.

Ik ben eigenlijk altijd op zoek naar verbindingen en kruisbestuivingen. Juist door kennis te hebben van en mij te verdiepen in de werkwijze van de ander zie ik het grotere geheel en kan ik een thema verder uitdiepen.

Alweer een aantal jaar geleden woonde ik een congres bij waar ik collega Laura van Buul (coördinator en onderzoeker bij UNO-VUmc en gespecialiseerd in infectieziekten en antibiotica) tegen het lijf liep en we raakten in gesprek. Op dat moment was ik in het kader van mijn opleiding tot specialist ouderengeneeskunde werkzaam bij een organisatie die deelneemt aan het UPCARE onderzoek. In de praktijk betekende dit dat ik verpleeghuisbewoners uit verschillende afdelingen onder mijn hoede had en patiënten in het UPCARE onderzoek includeerde als ik ze verdacht van een lage luchtweginfectie.

Dus als je mij vraagt waarom ik het UNO heb benaderd om een onderzoeksstage te lopen dan is dat omdat ik heel nieuwsgierig ben naar de wetenschappelijke kant van dit onderzoek. En juist de kloof tussen onderzoek en praktijk wil overbruggen met als doel van elkaar te leren en het dagelijks leven voor patiënten in de praktijk te verbeteren. Antibioticaresistentie is zo'n onderbelicht onderwerp dat steeds relevanter en urgenter wordt. Daar moeten we echt iets mee.”

Over UPCARE

Diagnostische onzekerheid bij verpleeghuisbewoners met een lage luchtweginfectie leidt tot empirische behandeling met antibiotica om 'het zekere voor het onzekere nemen'. C-Reactief Proteïne (CRP) point-of-care testing (POCT) zou van toegevoegde waarde kunnen zijn om onnodig antibioticagebruik te verminderen. Het doel van het UPCARE onderzoek is om de (kosten) effectiviteit van CRP POCT in verpleeghuizen te evalueren ten aanzien van antibioticagebruik voor lage luchtweginfectie. Jonathan zal bijdragen aan het beantwoorden van een deelvraag van het grote onderzoek, namelijk door middel van een zogenaamd 'predictiemodel': welke (klinische) kenmerken voorspellen de CRP-waarde bij verpleeghuispatiënten met een verdenking op lage luchtweginfectie?

www.unovumc.nl/upcare

 UPCARE

UNO-Symposium op 12 december. Inschrijving geopend!

We staan aan de vooravond van twee maatschappelijke uitdagingen: de toename van het aantal ouderen en gelijktijdig de afname van het aantal jongere mensen die de zorg voor deze ouderen kunnen realiseren. Het gevolg van deze ontwikkelingen is een zorgkloof; kunnen we al deze ouderen van de nodige zorg voorzien? Van een goede kwaliteit? En tegen een betaalbare prijs?

Zorgtechnologie wordt vaak genoemd als een mogelijke oplossing voor dit probleem. Maar is dit inderdaad zo? En welke soort technologie biedt dan een oplossing voor welk probleem? Hoe zorgen we ervoor dat die technologie ook écht goed aansluit bij de praktijk? Het thema van het jaarlijkse UNO-VUmc symposium is dit jaar: 'zorgtechnologie: dé oplossing voor de naderende zorgkloof?!' Het programma is bekend en de inschrijving is nu geopend. Schrijf je in zodat je verzekerd bent van een plek.

Locatie: Amsterdam UMC, locatie VUmc. Gratis voor UNO-leden.

Favoriete Zorgtechnologieën. Vind inspiratie op de technomarkt.

Welke zorgtechnologieën werken voor wie? En waarom is iemand daar zo enthousiast over? Tijdens ons symposium organiseren wij een zorgtechnologiemarkt. Een markt waar medewerkers uit de zorg hun favoriete zorgtechnologie presenteren. Zij vertellen jou graag waarom die technologie voor hen werkt en wat de meerwaarde voor de bewoners precies is. Schrijf je in voor het UNO-Symposium en doe die dag inspiratie en informatie op!

Praktijkonderzoek Flowcard CVA; een update

UNO Onderzoek & Praktijkprijs

Met de stimulans voor het praktijkgericht onderzoek die Cordaan medio 2019 ontving van het UNO-VUmc, zijn we het effect van het gebruik van de Flowcard voor CVA-revalidanten verder gaan onderzoeken. Binnen dit project wordt onderzocht of bij CVA-patiënten de inzet van meetinstrumenten kan worden gebruikt om te bepalen welk revalidatietraject gevolgd moet worden: 'wel of niet intensief' en 'met of zonder logopedie'. In een pilot bleek de revalidatie-efficiëntie sterk toe te nemen. In het huidige project wordt beoordeeld of dit ook op grotere schaal het geval is.

Van de ontvangen stimulans is een onderzoeksassistente aangetrokken die de dataverzameling uitvoert conform het plan.

Inmiddels is de data van de gehele controlegroep verzameld en is gestart met de data van de interventiegroep. Door de inclusieperiode te vergroten van beide groepen (naar iedere groep ruim 2 jaar) hopen we de resultaten van de pilotstudie naar het effect van de Flowcard te bestendigen.

We doen het samen!

Tijdens het UNO-symposium afgelopen december, vroegen wij verzorgenden en verpleegkundigen naar hun betrokkenheid bij wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling in de ouderenzorg. Velen stonden eerst met de mond vol tanden en vonden zichzelf geen onderdeel daarvan. Maar bij doorvragen bleken ze toch véél meer betrokken dan oorspronkelijk gedacht.

Ontwikkeling van (ouderen)zorg alleen voor professoren en academici? Dacht het niet...

Bekijk onze film en ontdek of jouw collega er ook een rol in speelt!

Promoties

Floor Willeboordse – Medicatiebeoordeling

Wanneer patiënten voor verschillende aandoeningen meerdere medicijnen slikken, wordt aanbevolen om regelmatig het totaal aan medicatie te bekijken om te bezien of er dingen aangepast moeten worden. Floor Willeboordse, gezondheidswetenschapper en epidemioloog, onderzocht het effect van een 'geoptimaliseerde' medicatiebeoordeling.

Haar hoofdonderzoek was een Randomized Controlled Trial (RCT) in 20 huisartsenpraktijken. Het ging om patiënten van 65 jaar en ouder met nieuwe geriatrische symptomen zoals duizeligheid, mobiliteitsproblemen, incontinentie voor urine en cognitieve achteruitgang.

[Lees het proefschrift](#) →

Hanneke Stam – Duizeligheid

Duizeligheid komt veel voor bij ouderen. Hanneke Stam (aioto huisartsgeneeskunde) onderzocht de werkzaamheid van een multifactoriële interventie. Ze deed dat in een RCT bij mensen van 65 jaar en ouder die bij de huisarts bekend waren met duizeligheid en daar in het dagelijks leven aanzienlijke hinder van ondervonden.

De interventiegroep kreeg, afhankelijk van wat er speelde: een medicatiebeoordeling en -aanpassing wanneer er sprake was van valrisico-verhogende medicijnen; psychologische begeleiding voor angst of depressie; en oefentherapie bij mobiliteitsproblemen. De controlegroep kreeg alleen gebruikelijke zorg.

[Lees het proefschrift](#) →

Charlotte Schmidt – Diabetes-distress

Charlotte Schmidt van Kennemerhart deed onderzoek naar diabetes-distress en mocht onlangs haar proefschrift verdedigen. Diabetes-distress zijn angsten en zorgen die direct te maken hebben met deze ziekte. Patiënten zijn bijvoorbeeld bang voor het krijgen van complicaties of hebben het gevoel dat diabetes je dagelijks veel energie kost. Het komt voor bij ongeveer een derde deel van alle diabetespatiënten en leidt tot meer zorgverbruik en slechtere bloedsuikerregulatie. Terwijl artsen of verpleegkundigen hiervoor vaak weinig aandacht hebben.

[Lees het proefschrift](#) →

Nieuw UNO-lid: IJsselheem

Wij zijn verheugd ons netwerk uit te kunnen breiden met **Woonzorgconcern IJsselheem** actief in de gemeenten Kampen, Zwartewaterland en Zwolle. IJsselheem is een organisatie gespecialiseerd in zorg, wonen, welzijn en behandeling, en beschikt over grote deskundigheid op het gebied van ziekenhuis gerelateerde zorg en paramedische behandeling.

IJsselheem gaat zich binnen haar lidmaatschap met name richten op Goede zorg voor Revalidanten en wordt om die reden ook onderdeel van onze gelijknamige themagroep. **Deze themagroep** richt zich onder meer op goal setting (de patiënt centraal), triage, intensiteit van behandeling en ambulante revalidatie. Wij denken met IJsselheem een enthousiaste organisatie te verwelkomen die een actieve rol kan gaan spelen binnen ons netwerk.

Collega's van IJsselheem: van harte welkom bij ons mooie netwerk!

UP! Talkshow: Leven en dood.

In gesprek met je dokter

Over onze dood willen we meer en meer iets te zeggen hebben. We gaan ons 'recht' halen bij de dokter (huisarts of ouderenarts), maar die heeft ook een geweten en een agenda. Tijdens deze talkshow wordt vanuit verschillende perspectief bekeken hoe dokter en patiënt de actieve levensbeëindiging bespreken.

Kom luisteren naar oa. Professor Dr. Cees Hertogh van UNO-VUmc, Chazia Murali en Warner Prevoo, die naast radioloog ook longkankerpatiënt is.

11 november 2019 – 20:00 – 21:30 uur,
in de Rode Hoed te Amsterdam

[Bekijk de trailer](#)

Update

In mei van dit jaar is de UNO Onderzoek & Praktijkprijs (eerder bekend als de UNO stimulans) uitgereikt aan AxionContinu, voor het praktijkgerichte onderzoek Verbetering revalidatie van COPD patiënten. En aan Beweging 3.0 en Vivium Naarderheem, voor hun onderzoek naar Geriatrische revalidatie bij Parkinson. [Lees hier het uitgebreide nieuwsbericht.](#)

Een medicatiebeoordeling levert een belangrijke bijdrage aan goed en veilig medicijngebruik en kan gezondheidsschade bij oudere, kwetsbare patiënten voorkomen. De module Medicatiebeoordeling uit de multidisciplinaire richtlijn Polyfarmacie bij ouderen bleek in de praktijk niet te voldoen. De criteria waren niet specifiek genoeg om kwetsbare patiënten te selecteren en zijn daarom in deze module herzien. [Lees het volledige persbericht.](#)

Agenda →

2019

- 7 november Zoek het Uit met Uno en Vilans
- 11 november UP! Talkshow: Leven en dood.
In gesprek met je dokter
- 12 december UNO Symposium

2020

- 8 april Platform Presentatie Onderzoek
- 14 mei SANO wetenschapsdag
- 20 mei Netwerkbijeenkomst
- 7 oktober Netwerkbijeenkomst

  UNO-VUmc is actief op LinkedIn en Twitter. Volg ons, deel en praat mee!